

Projectplan voor PRIMA-projecten

Jaar: 2011

Titel: Continuous Access to Cultural Heritage Plus

Korte Titel	CATCHPlus		
Projectduur	01-01-2009 t/m 31-12-2011	Einddatum van de dit jaar aangevraagde subsidie	31-12-2011
Aanvrager	Ministerie van OCW		
Projectmanager & contactinformatie	CATCHPlus projectbureau – p/a Meertens Instituut, (KNAW), Patricia Alkhoven Patricia.alkhoven@meertens.knaw.nl tel. 06-52456328		
Partnerorganisatie(s)	Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, Gemeentearchief Rotterdam, Gemeentemuseum Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, Meertens Instituut, Nationaal Archief, NCB-Naturalis, Rijksmuseum Amsterdam, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE), Max Planck Instituut, Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)		
Versie	Versie 2011		
Datum	10 januari 2011		
Auteur(s)	CATCHPlus		

Inhoudsopgave

1.	Projectoverzicht.....	4
1.1.	Achtergrond.....	5
1.1.1.	Inleiding CATCHPlus	5
1.1.2.	Probleemstelling (Business case)	6
1.1.3.	Kosten-baten analyse.....	6
1.1.4.	Aanpak van de analyse	6
1.1.5.	Baten van het projectalternatief.....	7
1.1.6.	Conclusie.....	9
1.1.7.	Behoeftes	9
1.1.7.1.	Behoeftes bij de erfgoedsector	9
1.1.7.2.	Behoeftes bij de overheid.....	11
1.1.7.3.	Behoeftes bij bedrijven	12
1.1.7.4.	Behoeftespeiling tijdens het project	13
1.1.8.	Aansluiting ICT-Agenda	13
1.2.	Projectdoel.....	15
1.2.1.	Primaire projectdoelstellingen.....	15
1.2.2.	Secundaire projectdoelstellingen.....	15
1.2.3.	De ambities van CATCHPlus.....	15
2.	Aanpak	17
2.1.	Bijdrage van de Werkpakketten aan het behalen van de doelstellingen:	17
2.2.	Projectresultaten 2010	18
2.3.	Beschrijving Werkpakket 1: gemeenschappelijke diensten.....	20
2.3.1.	Globale werkwijze.....	20
2.3.2.	WP1 deelwerkpakketten en deliverables	21
2.4.	Beschrijving Werkpakket 2: Software tools	27
2.4.1.	Globale werkwijze.....	27
2.4.2.	WP2 deelwerkpakketten en deliverables	28
2.5.	Beschrijving Werkpakket 3: framework en interoperabiliteit	38
2.5.1.	Globale werkwijze.....	38
2.5.2.	WP3 subWerkpakketten en deliverables	39
2.6.	Beschrijving Werkpakket 4: onderhoud en duurzaamheid.....	43
2.6.1.	Globale werkwijze.....	43
2.6.2.	WP4 deelwerkpakketten en deliverables	44
2.7.	Beschrijving Werkpakket 5: projectmanagement.....	46
2.7.1.	Globale werkwijze.....	46
2.7.2.	WP5 subWerkpakketten en deliverables	46
3.	Projectresultaten	51
4.	Belanghebbendenanalyse	52
5.	Risicoanalyse.....	53
6.	Toetsing op haalbaarheid projecten.....	56
6.1.	Planning.....	56
6.2.	Begroting.....	56
7.	Technische ontwikkeling.....	57
7.1.	Best Practices	57
7.2.	(Inter)nationale ontwikkelingen	57
7.3.	Standaarden	57
8.	Intellectual Property Rights.....	58

9.	Projectmanagement	59
9.1.	Raad van Toezicht	61
9.2.	Stuurgroep	61
9.3.	Projectmanager	62
9.4.	Begeleidingscommissie	62
9.5.	Technisch coördinator	62
9.6.	Deelprojectleiders	63
10.	Tijd-kosten-activiteitenplan	64
11.	Evaluatieplan	67
12.	Exploitatie- en verankering	68
12.1.	Beheer en exploitatie	68
12.1.1.	Softwaretools	68
12.1.2.	Gemeenschappelijke diensten	69
12.2.	Garantiestelling CLARIN-NL	69
13.	Kennisoverdracht	70

Annex 1: Maatschappelijke kosten-baten analyse voor CATCHPlus	74
---	----

Tabellen

Tabel 1 Overzicht deliverables 2010	19
Tabel 2 Overzicht deliverables	47
Tabel 3 Projectresultaten	51
Tabel 4 Overzicht stakeholders en hun belangen	52
Tabel 5 Overzicht risico's	53
Tabel 6 Overzicht projectdeelnemers en hun rollen	59
Tabel 7 Tijd/kosten per Werkpakket 2010	64
Tabel 8 Overzicht financiering 2009-2011	65
Tabel 9 Overzicht verdeling Werkpakketten over volledige projectperiode 2009-2011	66
Tabel 10 Overzicht evaluatiemomenten en acties	67
Tabel 11 Overzicht aanpak verankering per projectresultaat	68
Tabel 12 Overzicht kennisoverdracht en communicatieacties perioden 2009-2010	70

Figuren

Figuur 1 Overzicht van de directe baten ten gevolge van CATCHPlus	8
Figuur 2 Netto contante waarde (EUR) van kosten en baten CATCHPlus	9
Figuur 3 Verdeling Werkpakketten en subWerkpakketten	18
Figuur 4 Organisatiestructuur CATCHPlus	59

0. Samenvatting CATCHPlus 2011

Het 3-jarige Project CATCHPlus kreeg in 2009 een A-Status van PRIMA en is in 2009 van start gegaan. De meeste deelprojecten konden in 2009 een start maken met het project.

In oktober 2010 kwam eindelijk de toezegging voor de Prima-subsidie voor 2010 waarna de deelprojecten weer verder konden. Nu de tweede trache van de subsidie is toegekend is er vertrouwen dat ook de derde en laatste trache beschikbaar gaat komen omdat de bereikte deelresultaten anders nooit tot volwaardige diensten kunnen worden opgezet.

In 2010 konden de centrale diensten wel verder worden ontwikkeld. Zo zijn er grote stappen voorwaarts gezet met het bouwen van de Vocabulary Bank. Er is een testmodel gebouwd

De website, opgezet in begin 2010 (?) fungeert inmiddels als volwaardig medium dat de betrokkenen op de hoogte houdt van nieuwe (technische) ontwikkelingen met betrekking tot het project en informeert over bijeenkomsten, lezingen en congressen. Omdat deze informatie voor iedereen zichtbaar is

Demonstratie dvd CATCH the Future

Onderzoek van Kennisland naar mogelijke businessmodellen heeft geresulteerd in

1. Inleiding

1.1. Achtergrond

1.1.1. Inleiding CATCHPlus

Erfgoed is een essentieel onderdeel van de cultuur van een gemeenschap. Het gaat om schilderijen, teksten, liederen, foto's, films, maar ook om gebouwen en landschappen, rituelen en tradities. Samen weerspiegelen deze objecten onze culturele identiteit. Ze zijn de bron van onze kennis over heden en verleden, ze zijn onderdeel van het maatschappelijk discours, ze vormen het basismateriaal voor onderzoek naar historie en maatschappij en ze bieden vermaak en ontspanning. Door ons cultureel erfgoed digitaal te ontsluiten wordt onze culturele rijkdom toegankelijk voor iedereen; het leven speelt zich immers in toenemende mate online af. De interesse van mensen in cultureel erfgoed kan zo worden aangewakkerd én versterkt. Educatie in ruime zin speelt daar een niet te verwaarlozen rol bij. De overheid maakt zich al jaren sterk voor de opbouw van de Digitale Collectie Nederland en investeert er structureel in.

Simpelweg digitaal maken is echter niet voldoende. Er moet in het materiaal gezocht en genavigeerd kunnen worden en er moeten toepassingen mee gemaakt kunnen worden. Het gaat om vele miljoenen voorwerpen en ontelbare stukjes informatie. Hiervoor bestaan nog niet of nauwelijks commercieel verkrijgbare tools en services. Wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling van gebruiksvriendelijke software en tools, in de praktijk gedemonstreerd bij erfgoedinstellingen, vormen daarbij twee onontbeerlijke schakels in het proces.

Erfgoedinstellingen en universitaire informaticaonderzoeksgroepen hebben de afgelopen jaren in het wetenschappelijke NWO-onderzoeksprogramma CATCH samengewerkt om technieken en methoden te ontwikkelen die het zoeken en navigeren optimaliseren. De wetenschappelijke resultaten van CATCH zijn opzienbarend. De promovendi publiceren in internationaal toonaangevende tijdschriften. Prototypes en demo's van de projecten worden op symposia en workshops over de hele wereld gepresenteerd. De bestaande samenwerking tussen wetenschappers en erfgoedprofessionals binnen CATCH kan volgens de Internationale Wetenschappelijke Adviesraad van CATCH in november 2009¹ als basis dienen voor internationale initiatieven.

Gezien de veelbelovendheid van de onderzoeksresultaten is de stap naar daadwerkelijk bruikbaar product zeer aantrekkelijk. De beruchte innovatieparadox kan bestreden worden als deze wetenschappelijke resultaten omgezet kunnen worden in gebruiksvriendelijke software en tools, in de praktijk gedemonstreerd bij erfgoedinstellingen. Die valorisatie vraagt echter nog wel een externe impuls: een bundeling van krachten en kennis in het erfgoeddomein komt slechts aarzelend tot stand. Gezien de uiterst beperkte markt, houden commerciële partijen het liefst vast aan basisprincipes waarmee hun systemen in het pre-wetijdperk zijn opgezet. De hybride samenstelling van de ICT-infrastructuur waarmee de meeste erfgoedinstellingen momenteel nog werken, heeft een grote negatieve invloed op de kwaliteit van de digitale dienstverlening en de mogelijkheden voor bedrijven hierop in te spelen.

CATCHPlus zet de kennis die in CATCH is opgedaan en de demonstrators en pilots die ontwikkeld zijn om in gebruiksvriendelijke software tools en diensten. Deze kunnen worden ingezet in het primaire werkproces van de erfgoedinstellingen en in de interactie met het publiek. Kortom: CATCHPlus maakt de slag van wetenschappelijke resultaten naar betrouwbare productieversies. Doorontwikkeling van de digitale infrastructuur voor erfgoed via CATCHPlus levert een grotere generieke toepasbaarheid, flexibiliteit en connectiviteit. Daarmee geeft CATCHPlus ook een impuls aan toekomstige vormen van commerciële dienstverlening en helpt bedrijven en erfgoedinstellingen over een anders onoverbrugbare drempel heen.

De doelgroep voor de software die in CATCHPlus wordt ontwikkeld is in eerste instantie de collectiebeheerder/conservator in de instelling. De CATCHPlus-software is een middel voor de collectiebeheerder om de kennis van de objecten efficiënter en effectiever in te zetten in de interactie tussen gebruiker en erfgoed in de digitale omgeving. Uiteindelijk laat CATCHPlus,

¹ In november 2009 heeft de Internationale Wetenschappelijke Adviesraad een evaluatie bijeenkomst gehouden over de projecten en het onderzoeksprogramma.

door betere toegankelijkheid, de beschikbare kennis over de culturele rijkdom volledig tot zijn recht komen voor de eindgebruiker.

1.1.2. *Probleemstelling (Business case)*

De overheid maakt zich al jaren sterk voor de digitale ontsluiting van het cultureel erfgoed. Gebrek aan kennis over de mogelijkheden van ICT en het ontbreken van financiële middelen vormen vaak hindernissen voor erfgoedinstellingen om bruikbare softwaretoepassingen te (laten) ontwikkelen. Het ontbreekt deze instellingen vaak aan technische kennis en onderzoeksmogelijkheden om digitale collecties adequaat te ontsluiten, om efficiënte methoden te ontwikkelen om data te verrijken, of om informatie aan te passen aan de behoeften van de gebruikers via personalisatiemethoden. Verder is in de afgelopen jaren gebleken dat de drempel voor commerciële bedrijven om dergelijke tools te ontwikkelen te hoog is, voornamelijk vanwege de uiterst beperkte markt hiervoor.

Het ontbreekt kortom aan stimulansen om innovatieve technologie om te zetten naar gebruikersvriendelijke toepassingen. Deze kennis is wel aanwezig in wetenschap en bedrijfsleven, maar wordt onvoldoende ingezet in de erfgoedsector. Een bundeling van krachten en kennis in de vorm van een samenwerking om de innovatieve technologie en diensten gezamenlijk uit te werken heeft een grote meerwaarde.

CATCHPlus vormt een dergelijke samenwerking tussen negen erfgoedinstellingen en kenniscentra zoals Max Planck Instituut en overheidsinstellingen zoals NWO en OCW. CATCHPlus is een implementatieproject dat voortbouwt op de resultaten van de informatica-onderzoeksprojecten uit het NWO-programma Continuous Access To Cultural Heritage (CATCH). Ligt in CATCH het accent op onderzoek en experiment, in CATCHPlus gaat het erom onderzoeksresultaten om te zetten in gebruiksvriendelijke *tools* die in de dagelijkse praktijk gebruikt kunnen worden en om een gemeenschappelijke infrastructuur te realiseren waarin die tools ten volle benut kunnen worden.

1.1.3. *Kosten-baten analyse*

Een maatschappelijke kosten-baten analyse wordt uitgevoerd wanneer sprake is van een investering waar publiek geld mee is gemoeid. Een dergelijke analyse geeft een indicatie van het (maatschappelijke) rendement van te besteden publiek geld. In dit geval geeft de (maatschappelijke) kosten-baten analyse het rendement weer van een investering in (subsidie voor) CATCHPlus.

De kosten-baten analyse is in samenwerking met PricewaterhouseCoopers uitgevoerd. De volledige baten analyse inclusief een toelichting op de aannames is opgenomen in annex 1.

1.1.4. *Aanpak van de analyse*

Digitalisering van cultureel erfgoed in Nederland is volop in beweging. Over deze digitalisering is al veel geschreven (zie onder meer paragraaf 11.7.2) en als zodanig staan nut en noodzaak dan ook niet ter discussie. Binnen dit proces van digitalisering worden door CATCHPlus generieke methoden ontwikkeld ten dienste van en in interactie met collectiebeherende instellingen uit de culturele erfgoedsector. CATCHPlus levert software tools en diensten en een verbeterde algemene infrastructuur. Onderdeel hiervan is het ontwikkelen van software om zoeken, navigeren en koppelen van archieven en collecties in het erfgoed te optimaliseren.

In de uitgevoerde kosten-baten analyse is het nulscenario met het projectalternatief vergeleken.

Het nulscenario – Het nulscenario is eigenlijk hoe de wereld eruit zou zien zonder CATCHPlus; CATCHPlus ontvangt in dit geval geen subsidie en houdt op te bestaan. Overigens is het nulscenario niet “niets doen”, maar het beste alternatief voor de investering.² Algemeen wordt als alternatieve besteding van de investeringsmiddelen (de subsidie) vaak een risicovrije belegging gebruikt.

Zonder de software tools en diensten van CATCHPlus wordt het gedigitaliseerde cultureel erfgoed niet of in mindere mate ontsloten.

² Als richtsnoer voor de MKBA is de OEI (Onderzoek Effecten Infrastructuur)-richtlijn gevolgd (CPB/NEI, 2000)

Het projectalternatief – Het projectalternatief is het scenario waarbij CATCHPlus wél de subsidie verkrijgt en haar projecten kan uitvoeren. De baten van deze projecten zijn in sommige gevallen van directe aard en in sommige gevallen van indirecte aard. Omdat de instellingen die gebruik zullen maken van deze software tools en diensten uit publieke middelen worden gefinancierd, zijn zowel de directe als indirecte baten van maatschappelijke aard.

1.1.5. *Baten van het projectalternatief*

De baten van het projectalternatief zijn in te delen naar directe en indirecte baten.

De directe baten zijn tweeledig:

1. Productiviteitsverbeteringen voor betrokken erfgoedinstellingen, en
2. Baten voor gebruikers door de ontwikkeling van nieuwe diensten of verbetering van diensten door instellingen.

De directe baten van de eerste categorie (productiviteitsverbetering) worden op de volgende pagina gekwantificeerd. De tweede categorie wordt meegenomen in de indirecte baten, aangezien het hier gaat om baten voor het brede publiek en derhalve lastiger toe te delen aan de betrokken erfgoedinstellingen.

De indirecte baten komen voort uit betere diensten van erfgoedinstellingen en efficiencywinst bij gebruikers van erfgoedmateriaal. De indirecte baten worden nader omschreven in annex 1.